

БРАНИЧ

Година XI.

Београд, јуни 1926.

Број 6.

уредништво: КЊЕГИЊЕ ЉУБИЦЕ БР. 11.

ИЗДАВАЧ: КЊИЖАРНИЦА „ПОЛЕТ“

НЕКЕ ОДРЕДБЕ ЗАКОНА О ЧИНОВНИЦИМА
ОД 31. ЈУЛА 1923.¹⁾

РЕЉА З. ПОПОВИЋ

ПРОФЕСОР БЕОГРАДСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА.

У жељи да допринесемо правилном схватању и тачној примени овога важног закона, размотрићемо овде изближе неке његове одредбе. Бацићемо кратак поглед на чл. 37, а зауставићемо се мало више на чл. 11. истога закона због његове нарочите важности.

I

Чл. 37. предвиђа да ће „Министарски Савет, споразумно са Финансијским Одбором Народне Скупштине, за места у којима су стално цене станова изузетно велике, увећати редовну станарину“ и затим говори како ће та преко норме увећана станарина износити, према распореду тих места са стално високим закупнинама у три групе, 30%, 20% и 10% више од обичне станарине коју одређују чл. 35. и чл. 36. 34.

Намера законодавчева је била овде, очевидно, да макар и овако незнатно олакша опстанак чиновницима у местима „у којима су, стално, цене станова изузетно велике.“ За ове последње три године, од како је овај закон публикован па све до сада цене станова не само у појединим местима, већ готово у целој земљи, стално су изузетно велике. Испуњени су дакле сви услови које чл. 37. тражи, па ипак — ова одредба 37. остала је све до данас мртво слово и на тај начин осујећена је похвална намера законодавчева. Излишно је рећи да је то предвиђено повећање обичне станарине са 30, 20 и 10 процената тако незнатно, да би га ваљало бар учетворостружити, пошто су и саме станарине из чл. 35 и чл. 36 тако мале да не стижу да покрију закупнину ни у реквирираним становима, па чак ни законски повећане закупнине у прератним становима. Овде хоћемо само да истакнемо, да закон даје чиновницима право које нити надлежни примењују, нити они сами бране. А како ће

извојевати оно што им закон не даје, кад тако слабо чувају право које им закон даје? Треба да имају вазда на уму да, од како је света и века, сваки има и ужива толико права, колико сам уме да брани и чува...

Чиновницима скрећемо пажњу на чл. 37. у време кад им држава смањује додатак на скупоћу, а у исто време пружамо пример о томе како се у нас, по некад, законски прописи не примењују.

II

Чл. 11. говори о разврставању неких највиших државних чиновника I категорије који иду у I и II групу, остављајући да се сви остали чиновници разврстају накнадно нарочитом уредбом која ће одмах ступити на снагу. Та је уредба и донета 31. октобра 1923.

Поменућемо, узгред, противуречност између Закона о чиновницима и Уредбе о разврставању на једном месту. Закон вели да у II групу I категорије иду, међу осталима, и редовни професори Универзитета са 20 година службе која им се рачуна за пензију¹⁾, а чл. 1 Уредбе убраја редовне професоре Универзитета у оне чиновнике, који иду у II групу I категорије и то изречно „сви са 20 и више година *активне* државне службе.“ Дакле, односно редовних професора Универзитета, Закон се задовољава са 20 година активне службе. У пракси ово мимоилажење закона и Уредбе не може давати никаквих тешкоћа, пошто по чл. 94. Устава: „Уредбе не смеју противречити ни Уставу ни закону, ради чије су примене издате. Оне не могу бити у супротности са законским овлашћењем на основу кога су прописана.“ Шта више чл. 11. 34. изрично издваја оне чиновнике које је већ сам разврстао, јер предвиђа разврставање Уредбом само за „све *остале* стручне чиновнике државне службе.“ Дакле пропис Уредбе који стоји у противности са

1) Цитиран скраћено 34.

1) Курзив је наш.

Законом има се сматрати да не постоји. Према томе ред. професори Универзитета иду увек у II групу I категорије, ако имају 20 година службе које им се рачунају за пензију. То не морају, дакле, бити године активне службе.

Но ово само узгред, јер смо овим поводом хтели скренути пажњу на нешто друго.

По члану 11. ЗЧ и чл. 1. Уредбе о разврставању чиновничка звања у неким струкама разврставају се по групама према годинама службе, тако да чиновник на истом звању са већим бројем година службе — а тај се број у сваком случају тачно одређује — иде у вишу групу но чиновник са мање година службе. То важи наравно не само у тренутку општег разврставања, него и за доцније време службе — докле год траје овај чл. 37. односно Уредба о разврставању. Према томе чиновник остаје у истом звању, а креће се из ниже групе у вишу на основу закона, слично чл. 47. ЗЧ. по коме чиновник остаје на сваком степену основне плате три године, после ког рока сталан државни службеник аутоматски (т. ј. *ipso iure*) добија плату вишег степена. Значи дакле да је чиновнику, на основу чл. 11. ЗЧ. и чл. 1. Уредбе у свима таквим случајевима, изузетно, законом обезбеђено померање у вишу групу. По себи се разуме да ово померање из ниже групе у вишу не треба мешати са случајима из чл. 57. који за ступање у даље групе чиновничких категорија одређује само најмање рокове које мора чиновник да наврши од ступања у службу. Чл. 57. нема у виду померање у вишу групу по сили закона, већ само прецизира минималне рокове после којих чиновник може, али не мора бити преведен у неке групе даље од почетних. На против по чл. 11. ЗЧ. и чл. 1. Уредбе, чиновник чим напуни предвиђене године службе прелази искључиво по сили правног прописа, дакле *ipso iure*, у вишу групу и сваки акт административне власти о томе има само да утврди ту чињеницу, те нема никакав конститутиван, већ чисто декларативан карактер.

Да и законодавац издваја ово померање у вишу групу по стеченом праву према чл. 11. ЗЧ. и чл. 1. Уредбе од стицања законских услова за прелазак у вишу групу према чл. 57. ЗЧ., види се јасно и из овог примера. По чл. 57., за ступање у VII групу I категорије, потребно је да чиновник има навршених најмање пет година службе, док по чл. 1. Уредбе о разврставању доценти Универзитета, професори средњих и њима равних стручних школа, који по свршеном факултету и положеним дипломским испитима имају седам и више година активне државне службе, иду у VII групу I категорије. У

првом случају, чиновник кад напуни 5 година службе, само испуњава по чл. 57. услов за евентуално унапређење у вишу групу и не мора бити унапређен; у другом случају, кад поменути чиновници просветне струке напуне 7 година у смислу чл. 1. Уредбе, имају ео *ipso* стечено право на прелаз у VII групу и морају бити преведени.³⁾

Но поред овако јасних законских прописа пракса је ударила сасвим другим путем. Екстензивном интерпретацијом чл. 57. ЗЧ. дошло се до закључка, да чиновник, без изузетка, нема стечено право на прелаз у вишу групу из ниже и да је стога за сваки такав прелаз потребно нарочито постављење у смислу чл. 52., дакле, указ или министарско решење, — слично чл. 135. који тражи нарочиту одлуку и за престанак службе на основу закона.⁴⁾ Пошто сваки такав акт о постављењу има конститутивно дејство, то значи да и чиновник тек од дана таквог акта прелази у вишу групу. Према томе и на принадлежности више групе стиче право тек од тога дана.⁵⁾ С обзиром на познату спорост и гломазност наше администрације, до указа, односно решења треба често да прође приличан број месеци, те се тако чиновник, и поред свог законског права на веће принадлежности *ipso iure*, осетно, често врло осетно материјално штети.

Нама изгледа да оваква пракса, којом се ствар без потребе само компликује а чиновник штети, не одговара духу закона. Прелаз у вишу групу, без промене звања, бива овде *искључиво* по сили законског прописа, дакле *ipso iure*, те зато овде није ни потребан нарочити акт о постављењу од стране Краља или надлежног Министра. Као год и при аутоматском прелазу на виши степен основне плате по чл. 47., и у овом случају има само да се утврди да је дотични чиновник напунио прописане године службе и тај акт има само декларативан карактер. То би се све могло узети највише као неко надлежно и допунско разврставање једног већ пуноправно преведеног и разврстаног чиновника, а познато је да ни при општем разврставању чиновника принадлежности по новом закону нису почеле тећи тек од дана разврставања, већ много раније. Из свих тих разлога и овде чиновник стиче право на принадлежности

³⁾ Кад се у чл. 1. Уредбе чиновничка звања разврставају само по процентима у више и ниже групе, као што је обично и урађено, тад чиновник нема стечено право на прелаз у вишу групу и не мора бити преведен.

⁴⁾ Овде мислимо пре свега на случај кад чиновник, по чл. 141. и чл. 133., наврши 65 година живота.

⁵⁾ Односно од првог дана истог или од наредног месеца по чл. 106.

више групе чим напуни прописане године службе.

Пошто с обзиром на конзервативност сваке државне администрације има мало изгледа да ће се напустити досадашња пракса, правично би било, по нашем мишљењу, при оваквом превођењу чиновника у вишу групу, у указу односно решењу означити дан од кад им теку нове припадљности, т.ј. истаћи да им оне теку од дана кад су навршили прописане године службе.⁶⁾ Иначе у духу законских прописа морало би се узети да акт о превођењу т.ј. новом постављењу (указ или решење) има изузетно, и без нарочитог истицања, у погледу припадљности ретроактивно дејство, а то би била аномалија.

Да завршимо. Закон о чиновницима донесен је у намери да се поправи положај чиновнички и стога не може се само на основу интерпретације, без изречне одредбе у закону, положај чиновнички учинити горим но што је био пре новог закона.⁷⁾ Међутим

⁶⁾ Слично по чл. 26., при утврђивању на сталност, има се у указу или решењу назначити дан од кога је службеник задобио сталност.

⁷⁾ Cf. Modestus Dig. 1, 3, 25: Nulla iuris ratio aut aequitatis benignitas patitur, ut quae salubritur pro utilitate

оваква пракса против које смо ми устали погађа нарочито оне чиновнике који су по специјалним законима за своје струке имали сталне периодске повишице које су аутоматски текле, а то су у првом реду професори и судије. Баш је код ових у чл. 1. ЗЧ. и чл. 1. Уредбе о разврставању предвиђено разврставање и померање по групама по годинама службе. Практика против које смо устали спори им право на аутоматско померање у вишу групу и тиме, без изречне одредбе у закону, чини њихов положај горим но по ранијим законима. Да ли оваква пракса одговара самој ratio legis т.ј. циљу ради којег је закон донесен? Без сваке сумње не.

Напоследку, они којима законски прописи или аргументи који говоре против ове праксе нису довољно јасни или убедљиви, нека имају на уму принцип који је римски правник Модестин поставио: Non puto delinquere eum, qui in dubiis quaestionibus contra foscum facile responderit (Did. 49, 14, 10).

hominum introducuntur, ea nos duriore interpretatione contra ipsorum commodum producimus ad severitatem — Cod. 1, 14, 6: Quod favore quorundam constitutum est, quibusdam casibus ad laes'onem eorum nolumus inventum videri.

ТРГОВАЧКЕ КЊИГЕ КАО ДОКАЗ

БОР. А. МИЛОЈКОВИЋ

СУДИЈА ТРГОВАЧКОГ СУДА.

Текст § 12. трговачког закона: „Књиге уредно вођене може суд у трговачким делима за полудоказ сматрати...“, схваћен је у пракси тако: да се трговачке књиге: (дневник, партијалник, инвентар и књига преписа писама), узимају за полудоказ само онда, ако тужена страна (трговац или нетрговац) оспори уредност (resp.: тачност и верност) вођења тих књига. Иначе, чим је тужена страна ма и без икаква доказа оспорила уредност књига, онда се је целокупан доказни систем комплицирао „вештачењем уредности вођења трговачких књига“, на трошак тужилачке стране. Овде голо тврђење и изнашање тужене стране да трговачке књиге тужилачке стране нису уредне, има за последицу: да поднесени доказ из трговачких књига (уз допуну заклетву) баца у страну, и примора тужиоца да *против воље поднесе суду као доказ вештачење*. Утврђивање уредности трг. књига се сад овде појављује као претходно питање од кога ће зависити поднети доказ из књига.

Ово је најповољније тумачење по правосуђе, — тачно у супротности са осећајем правде и простоте, које треба да улије извршење правде. Шта је остало друго повериоцу из Београда ако му удаљени дужник из унутрашности из чисте шикане оспори уредност књига за мали дуг, него да дигне руке од спора, у коме ће га потрзање на неколико рочишта, бирање вештака и трошкова вештачења са осталим трошковима у истини стати много више но добијени спор?

Налазимо да је ова пракса скроз погрешна, јер закон трговачки кад императивно налаже трговцима дужност вођења књига, — он им ставља у дужност вођење тачних и верних књига; (§ 11. трг. зак.), на начин који одбија сваку сумњу у веродостојност садржине истих. По томе: водити трговачке књиге по смислу текста и духу закона, значи: водити уредне трговачке књиге. Вођење уредних трговачких књига јесте правило и закон га претпоставља.

Повреда ове дужности вођења уредних трговачких књига има своју врло строгу

санкцију не само у § 12. трг. зак., него још и у другим законима: 1) § 131. тач. 1. зак. о стеч. поступку; 2) § 69. тач. 2. под в. зак. о стеч. пост.; 3) § 261. тач. 4. и 263. тач. 2. и 3. казн. зак.; и 4) чл. 49. и 53. закона о порезу.

Очевидна је законска претпоставка у свима пом. законима да се под вођењем трговачких књига подразумева вођење несумњиво уредних трговачких књига. Стога се трговачке књиге морају сматрати увек за уредне, а доказивање противног није законом изузето. Дакле: уредност књига јесте правна функција у корист трговца, или тачније законска претпоставка и то оборива (*praesumptio iuristantum*) и стога се уредност вођења књига не доказује, већ неуредност. Код овакве претпоставке, када је доказивање противног дозвољено, — то је онда онај који има правног интереса да докаже да књиге нису уредно вођене *само тужени*, а не тужилац као што се погрешно узимало. Према томе кад тужени истакне и тврди да трговачке књиге нису уредне, онда је он тај, који то треба да докаже, а не тужилац, који полази од законске поставке да су добре књиге, које он води. Навод туженог без понуђеног доказа да су књиге неуредне мора се одбацити на осн. § 178. прве реченице грађанског судског поступка, као навод парничара без доказа, и ни у ком случају не може се том наводу дати та снага противно поступку да нагони тужиоца или суд да приме на себе улогу доказивања неуредности. Тужени дакле мора да докаже да књиге тужиочеве нису уредне, исто као што би и у спору о брачности детета имао н. пр. да докаже да дете

180 дана после венчања није брачно. Стога трошкови вештачења и осталог оправдања морају пасти на туженог. Са противним поступањем, ово неоправдано пребацивање терета доказивања на тужиоца ствара осећај шикане и социјалне неправде.

Ово и овако тумачење уосталом не мења даљи ток процедуре у којој, ако се покаже да су књиге уредне понуђени доказ из трг. књига (уз допуну заклетву) јесте потпун доказ, а у противном мора се прибећи другим доказним средствима: (главна заклетва, сведоци).

Сам суд није обавезан да сматра књиге као полудоказ, и да уз њих досуђује допуну заклетву. Суд може књиге као доказ одбацити ако има несумњивих других доказа (односно противдоказа). Код више доказа судија има слободу избора за оне доказе, који су у стању да га одреде да о спору одлучи —

Кад се расмотри правна природа поменутих кривичних санкција и правне природе грађанског вештачења уредности књига (од једног или више експерата, „вештака“), — онда излази: да показивање књига ради проверавања тачности и верности онога што је у њима може бити од две врсте: *прво*, испитивање књига од стране суда или експерата судом одређеног без присуства интересованих страна ако је сумња да је са књигама учињен деликт из тач. 4. § 271. или тач. 2. 3. § 263. казн. зак.; *друго*, испитивање грађанско-правне природе од стране вештака у присуству суда и парничара, а то је ово утврђивање уредности књига које је предмет ове расправе.

КРИТИЧКО ТУМАЧЕЊЕ

§. 482. ГРАЂ. ЗАК. И ЧЛАНА 59. УРЕДБЕ О УБРЗАЊУ СУДСКОГ РАДА

ДР. ЈАКОВ К. ЧЕЛЕБОНОВИЋ

АДВОКАТ.

§. 482. грађанског законика гласи:

„Који би мислио, да му је завешталац са последњом наредбом неправду или уштрб против закона учинио, онај за 8 дана после саопштена му тестаментна треба против тога да се изјасни, [а најдаље за пола године да своје доказе суду предложи; иначе остаје наредба по тестаменту стална.“

Чл. 92. неспорних правила гласи:

„Онај, чије се право оснива само на последњој вољи или на законом реду, мораће водити парницу против наследника, који би

своје право из уговора о наследству доводио, ако би овај уговор имао све законе услове и ако истинитост његова не би оспоравана била. Исто тако и онај, који би тражио да по законом реду наследи, има се упутити на парницу против оног, који би своје право оснивао на тестаменту. а овај би имао све законе услове и истинитост његова не би оспорена била.

Но ако права тестаменталних законих наследника међу собом у сукоб дођу, судија ће, пошто обе стране саслуша, ону на пар-

ницу упутити, које би право на наследство слабије било.“

На основу ових законских прописа била се створила судска пракса, да право на тужбу за поништај тестамена свију врста застарева после шест месеци од саопштења тестамена. Шта више судови су сматрали овај рок од шест месеца из § 482. грађ. зак. за преклузиван, после којег се гаси у опште право на тражење поништаја саопштењем тестамена.

Пространост примене прописа о застарелости из § 482. грађ. зак. сузио је чл. 92, неспорних правила, по коме би закони наследник имао да води спор за поништај тестамена, ако би исти испуњавао све законске услове. А кад тестаменат као такав по својој свечаној форми не одговара закону, тада има неспорни судија да упутити на парницу баш тестаменталног наследника ради оснажења тестамена, па природно да се у последњем случају не може применити застарелост из § 482. грађ. зак.

Судска пракса није се задржала на примени застарелости § 482. грађ. зак. само на случајеве тражења поништаја по форми уредног тестамена после рока, већ и на све тестаменте, па и на усмене и на тестаменте, који ни у колико не одговарају закону. Сада после шест месеца од саопштења зависила је код неуредних тестамената судбина истих једино од неспорног судије, да ли ће упутити на парницу тестаменталног или законског наследника. Ако би неспорни судија упутио правилно по пропису чл. 92. неспорних правила код формално неисправног тестамена тестаменталног наследника на парницу, онда се је могло судити о важности тестамена; а ако упутити законског наследника на парницу за поништај једног можда назови тестамена, суд је одбијао тужиоце због протеклог преклузивног рока.

Ова судска пракса постала је ужасно неправедна баш у оним случајевима, где тестаменат није по својој форми ни у колико одговарао закону, па је законски наследник с правом очекивао, да ће по пропису чл. 92. неспор. правила бити на парницу упућен тестаментални наследник неисправног тестамена. С тога се је наш законодавац нашао побуђен изменити § 482. грађ. зак. новим чл. 59. уредбе о убрзању рада на тај начин, што је изоставио реченицу: „а најдаље за пола године да своје доказе суду предложи.“

Члан 59. уредбе гласи:

„Ко би мислио да му је завешталац последњом наредбом неправду или уштрб против закона учинио, он треба на осам дана после свршеног му саопштења тестамена да се против истог изјасни код судије за

неспорна дела, јер у противном остаје стална наредба по тестаменту“.

Члан 59. уредбе о убрзању рада укинуо је преклузивни рок од шест месеца, па је оставио да неспорни судија предходно реши, коју ће страну упутити на парницу и да дотичној страни судија одреди рок за подношај тужбе.

Тако је првостепени суд у парници С. Ц. из Београда противу З. Ц. из Београда за поништај тестамена својом пресудом од 1. априла 1925. год. Бр. 15845. био одбио тужиљу због застарелости са ових разлога:

„По пропису § 482. грађ. зак. сваки који би мислио, да му је завешталац последњом својом наредбом неправду или уштрб противу закона учинио, он за 8 дана после саопштењем му тестамена треба против тога да се изјасни, а најдаље за пола године да своје доказе суду предложи; иначе остаје наредба по тестаменту стална.“

У овоме конкретном случају тужиље су своју тужбу за поништај спорног тестамена подигле код овога суда 20. децембра 1924. године а саопштење поменутог тестамена примиле су, као што се види из поднетог решења судије неспорних дела од 10. јуна 1924. г. Бр. 3539. — § 188. г. с. п. — и то тужиља Софија на дан 21. октобра 1919. а тужиља Вукосава на дан 23. децембра 1919. г.

Према томе како тужиље нису у законом року подигле тужбу за поништај спорног тестамена то је њихово право на тужбу угашено, те се с тога имају и одбити од тражења поништаја спорног тестамена као од тражења застарелог, а наредба по тестаменту има остити стална § 282. грађ. зак.

Навод тужилачке стране, да њихово право на тражење поништаја спорног тестамена није застарело нити је пак угашено у смислу § 482. грађ. зак. пошто поменути зак. пропис предвиђа рок до кога незадовољна страна треба да поднесе доказе судији неспорних дела, који има према оцени истих, да упутити слабију страну на спор — не може опстати. Јер је у поменутом зак. пропису тачно одређен рок, до кога незадовољне стране тестаментом могу да траже поништај истог и потребне доказе поднесу, рачунајући тај рок од дана саопштења тестамена, те с тога и не треба да чекају, да их на спор упућује судија неспорних дела својим решењем, јер рок, који је закон за поједине случајеве предвидео, судија неспорних дела не може исти ни смањити ни продужити ни из каквог узрока, а према пропису § 123. гр. суд. пост.

Ово у толико пре, што судија неспорних дела не решава о томе, да ли ће један тестаменат важити или не ако се такав тестаменат

од које стране оспори већ судски колегијум, те су са тога разлога незадовољне стране биле дужне, да у законом остављеном року тужбом траже поништај спорног тестамента“.

Касациони суд следећим примедбама од 21. априла 1926. год. Бр. 3583 поништио је пресуду Апелационог Суда, којом је била оснажена горња пресуда првостепеног суда:

„Јер кад се из акта овога предмета види, да је тужилачка страна поднела тужбу код надлежног суда за поништај спорног тестаментa 20. децембуа 1924. год. и да је иста подигнута према решењу неспорног судије од 10. јуна 1924. год. Бр. 3539. а тужилачка страна у свом незадовољству Бр. 26350. наводи, да је у одређеном року поднела тужбу. после извршности решења судије за неспорна дела, онда је Апелациони Суд био дужан да благовременост те тужбе оцени, с обзиром на чл. 59. уредбе о убрзању рада код судских и иследних власти којим је измењен § 482. односно рока од 6 (шест) месеци за подизање тужбе од дана извршеног саопштења тестаментa.

Према томе новом закону пом. чл. 59. уредбе о убрзању рада укинута је одредба § 482. грађ. зак. и чл. 92. одељ. V. неспорних правила, која је наређивала рок од шест месеци за подизање тужбе од дана саопштења тестаментa, тако да се после ових

измена тужба за поништај тестаментa има подићи у року који решењем одобри судија за неспорна дела, према пропису § 116. грађ. суд. пост. и чл. 92 неспорних правила, а по извршности тога решења.

Последица ових измена је:

1.) Да је укинут рок од шест месеци § 482. грађ. зак. и чл. 92, одељ. V. неспорних правила, за подношење доказа тужбе суду, а место њега ступио је рок из чл. 92. неспорних правила чији почетак утврђује судија за неспорна дела.

2.) Тај се рок има рачунати по извршности решења судије за неспорна дела, јер се раније не може знати ко ће бити јачи или слабији у праву, од чега ће зависити ко ће бити дужан водити парницу.

Према изложеном нетачан је и на закону неоснован разлог у пресуди првостепеног суда, коју је пресуду одобрио Апелациони Суд, да је тужилачкој страни угашено право на тужбу с обзиром на пропис чл. 59. уредбе о убрзању рада код судских и иследних власти.“

Тиме је судска пракса на овом пољу добила један правилан пут и омогућава се законском наследнику да без страха сачека одлуку неспорног судије о упућивању слабије стране на парницу у случају неисправног тестаментa.

ПРЕДЛОГ ЗАКОНА

О АДВОКАТИМА У КРАЉЕВИНИ СРБА, ХРВАТА И СЛОВЕНАЦА

У циљу остварања анкете на израђени предлог закона о адвокатима Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, одазивамо се жељи многобројних наших другова из унутрашњости и објављујемо тексти тога предлога.

Очекујући примедбе на тај предлог од наших другова из унутрашњости, Уредништво их моли да му те примедбе у што

краћем року доставе, како би нарочито избрани Одбор нашег Удружења могао да их проучи и среди.

Одмах по објави текста горњег законског предлога, Уредништво ће у „Бранич“-у објавити примедбе које је нашем Удружењу доставило Друштво Одвешћеника у Хрватској и Славонији, као и примедбе нашег Удружења, достављене Министарству Правде.

I. ОДЕЉАК

Стицање адвокатуре

§ 1. Адвокатура се стиче уписом у именик адвоката.

§ 2. У именик адвокати може бити уписан само онај, који докаже следеће услове:

а) да је држављанин Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца без разлике пола;

б) да је правно способан;

в) да је свршио правне науке и положио прописане испите у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца, или на страни;

г) да је по свршеним правним наукама и

положеним испитима провео у пракси на начин и за време, како је то овим Законом прописано; и

д) да је положио адвокатски испит.

§ 3. Могу ступити у адвокатски ред без вежбе (праксе) прописане овим законом, и без адвокатског испита: судије среских, окружних и трговачких судова, секретари виших судова са положеним судијским испитом, који су у том звању служили или служе најмање 10 година: државни правобраниоци, који имају 12 година указне службе; ванредни професори права на Универзитету, који имају шест година професорске службе,

председници окружних судова, председници и судије виших судова, и редовни професори права на Универзитету.

Ово право не припада онима, који су дисциплинским путем из државне службе отпуштени или стављени у пензију.

§ 4. Адвокатуру не може стећи онај:

а) ко услед осуде кривичног суда нема законске способности за вршење адвокатуре;

б) који је услед дисциплинске пресуде избрисан из именика адвоката и адвокатских приправника, све дотле, док не протекне време за које је из именика избрисан;

в) који, с платом, врши државну или другу коју јавну или приватну службу, осем службе хонорарног професора Универзитета или наставника стручних школа;

г) ко има занимање које се не слаже с угледом, чашћу или независношћу адвоката;

д) који се својим радом учинио недостојним поверења;

ђ) који се налази под стечајем;

е) који се одрекао адвокатуре и права на поновни упис — § 37. сл. г.; и

ж) који због душевних или телесних мана није способан да сам врши адвокатске послове.

Из других се разлога не може упис ускратити.

Док се молилац налази у истрази пред којим кривичним судом или пред којом дисциплинском влашћу, због таквих дела, због којих се по наређењима става 1, сл. а, б, и е, овога §-а не може стећи адвокатура, може се решење по његовој молби за упис у именик адвоката одгодити дотле, док се поступак не доврши.

§ 5. Вежба (§ 2. сл. г.) мора трајати пет година. Од тих пет година мора приправник једну годину без прекида провести код редовног суда, а најмање три године код кога адвоката у Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца; једну годину пак може приправник провести у вежби код редовног суда, државног тужиоштва, јавног бележника, или код које управне или финансијске власти. Приправник, који је већ уписан у именик, суд мора примити на вежбу.

Вежбу проведenu код адвоката потврђује Одбор Адвокатске Коморе, вежбу код јавног бележника Бележника Комора, а код осталих установа, старешина надлештва.

§ 6. Молба за упис у именик адвоката има се, уз доказ свих законитих услова, поднети Одбору оне Адвокатске Коморе у опсегу, које молитељ жели да има своје седиште.

Одбор може захтевати од молилаца уписнину, коју одређује пословник Коморе.

Одбор ће испитати да ли је молилац испунио све услове, па ће онда по молби, у колико нема разлога за одлагање по § 4. последњем ставу, решити најдаље у року од шест недеља, од када је молба стигла Одбору. Иначе се сматра да није примљен.

Молилац, коме Одбор Адвокатске Коморе ускрати упис у именик адвоката, има право жалбе у року од петнаест дана, Касационом Суду (§ 104).

§ 7. Ако Одбор држи да је молилац истина испунио све услове за упис, али да има околности, због којих ваља у смислу § 4., става првог слова д. испитати да ли је достојан поверења, послаће акта Дисциплинском Већу. Против овога закључка нема правног лека.

Дисциплинско Веће држаће се код тога поступка наређења, која вреде за поступак код дисциплинских кривица. Право жалбе припада само молиоцу и заступнику Коморе. Одбор ће допустити упис ако Дисциплинско Веће закључи да нема разлога одредити расправу о достојности поверења молиоца, или ако после усмене расправе буде пресудом утврђеном, да молилац није учинио дело, због кога би био недостојан поверења. Одбор ће упис ускратити, ако се дисциплинском пресудом утврди, да је молилац учинио дело због кога је недостојан поверења. Против овог закључка нема правног лека.

Даљи поступак пред Дисциплинским Већем отпада ако молилац после одлуке по ставу првом повуче молбу за упис. У таквом случају не може молилац поднети Одбору исте Коморе поновну молбу за упис, пре него што прође година дана, од како је прву молбу повукао.

Ако би се пак после одобреног уписа сазнало за такве околности, које би по § 4., ставу првом слову д., спречавале упис, има се предузети горе наведени поступак. Ако се дисциплинском пресудом утврди да је молилац учинио дело, које га чини недостојним поверења, Одбор ће упис опозвати. Против овога закључка нема правног лека.

§ 8. Молилац мора пре уписа у именик адвоката доказати, да је платио прописану таксу и да је код Одбора Коморе положио ову заклетву:

„Ја Н. Н., ступајући у ред адвоката, заклињем се свемогућим Богом, и дајем своју поштenu реч, да ћу владајућем Краљу Краљевине Срба, Хрвата и Словенца веран бити, да ћу се Устава и свију осталих закона савесно придржавати, да ћу без обзира на стање лица с једнаком ревносту, савесно

заступати правду и вршити своје дужности. Тако ми Бог помогао.“

О опису у адвокатски именик Одбор ће известити Министра Правде, Касациони Суд и надлежни Апелациони Суд, који ће обавестити остале судове у свом подручју. Упис ће се објавити у „Службеним Новинама“.

II. ОДЕЛЈАК

Адвокатски приправници

§ 9. Одбор Адвокатске Коморе водиће именик адвокатских приправника. У тај именик може се уписати само онај, који докаже да има услове § 2. слова *а.* и *в.* и који није искључен по § 4. ставу првом слова *а.* до *ж.* закључон.

Ако има околности због којих треба у смислу § 4. ставу првом слова *д.* испитати достојност поверења, примениће се § 7.

Молбу за упис у именик имају потписати и адвокат и приправник. Вежба се рачуна од дана, када је приправник отпочео свој рад. Адвокат је дужан, да без одлагања пријави Одбору дан почетка вежбе као и свако иступање приправника и свако прекидање, које прелази један месец. Одбор ће моћи из оправданих разлога, допустити да се у вежбу урачуна и прекид, који траје дуже од месец дана. Време пробављено на војној вежби, има се рачунати у приправничку вежбу. Ако приправник после смрти адвоката настави свој рад у његовој канцеларији, урачунаће му се у вежбу време, до стварног излаза. Остане ли приправник на вежби код адвоката који је преузео на себе канцеларију умрлог адвоката, онда ће тај адвокат, без одлагања, известити Одбор Коморе о том, да је приправник у будуће код њега на вежби.

Одбор може захтевати од адвокатског приправника приликом првог и осталих уписа, уписину, коју ће одредити пословник Коморе.

§ 10. Против одлуке Одбора којом му се одбија молба за упис у именик адвокатских приправника, изузевши случај недостојности поверења (§§ 7. и 9. став други), као и против одлуке, којом му се ускраћује потврда адвокатске вежбе или којом му се наређује брисање из именика, приправник има право жалба по § 6.

§ 11. Адвокат је дужан приправника запослити у разним гранама адвокатског занимања. Одбор има да надзирава како адвокат спрема приправнике, а ако се вежба врши тек привидно, поступиће се по закону како према приправнику, тако и према дотичном адвокату.

§ 12. Адвокатском приправнику, који је провео трогодишњу приправничку вежбу, а од тога бар две године код адвоката и једну код редовног суда, може се допустити полагање адвокатског испита.

Молбу за полагање адвокатског испита приправник ће поднети Апелационом Суду преко Одбора оне Адвокатске Коморе, у чијем је подручју вршио последњу вежбу код адвоката, и у њој доказати све услове. Ова се молба може поднети за време три последња месеца пре истека трогодишње вежбе.

§ 13. За испитивање адвокатских приправника постоји стални Испитни Одбор код сваког Апелационог Суда као председника, два потпредседника као његових заменика и до 24 члана.

Половину чланова овог Испитног Одбора именује Министар Правде из реда судија виших судова, универзитетских професора и других стручњака за управно право. Другу половину бира Скупштина из чланова оне Адвокатске Коморе, која је у седишту Апелационог Суда, Потпредседника Испитног Одбора именује Министар Правде.

Овај се Одбор поставља за три године и Министар Правде објављује га у „Службеним Новинама“.

§ 14. Испит је писмен и усмен. Прво се држи писмени испит, који није јаван, а затим усмени који је јаван и траје два сата за сваког приправника.

§ 15. За сваки испит одредиће председник ужи Испитни Одбор од шест чланова: председника или његовог заменика, две судије, од којих једнога може заменити професор Универзитета, два адвоката и једног стручњака за управно право као и деловођу.

§ 16. Сматра се да је кандидат положио испит, кад најмање четири члана комисије гласају да је испит положио.

Световање и гласање Одбора је тјано.

Одлуку саопштава председник јавно. Кандидату Одбор издаје уверење о положеном испиту.

§ 17. Кандидат који није положио испит, може га полагати после шест месеци.

Ко и по други пут не положи испит, може га полагати само још један пут и то по истеку године дана, од дана другог испита.

§ 18. Приправник, кад му се одобри полагање испита, полаже за чланове ужег Испитног Одбора и деловођу награду, коју ће одредити Министар Правде.

§ 19. Ближа упутства о полагању испита, прописаће Министар Правде по саслушању Адвокатске Коморе.

III. ОДЕЉАК

Права и дужности адвоката

§ 20. Адвокат је овлашћен давати савете у свима судским, јавно-правним и приватно-правним пословима, и заступати пред свима судовима, властима и корпорацијама.

Адвокату је забрањено имати филијалу своје канцеларије и радити у друштву са лицем, које није адвокат.

§ 21. Адвокат је дужан да целим својим држањем чува част и углед свога сталежа.

Адвокат је дужан заступање, кога се примио, вршити по закону, и права своје странке бранити против свакога ревносно, верно и савесно. Њему је слободно да изнесе све, што му се по закону чини корисним за странку и да се на сваки могући начин послужи свим средствима напада и одбране, која се не противе добивеном овлашћењу, закону и својој савести.

Адвокат је дужан саставити записник о свакоме примљеном послу и у њега унети све, што му је странка поверила и које му је доказе предала или понудила. Записник ће потписивати адвокат и странка.

Адвокат је дужан чувати тајну о стварима, које су му поверене, али то не може бити на штету његовог права, да ради свог личног оправдања (став 3.) назначи извор свога знања. У сваком је поступку ослобођен дужности да сведочи о ономе, што му је као адвокату поверено, или да изда списе, којима су му саопштене поверљиве ствари или који су сачињени као белешке о таквим поверљивим стварима.

Адвокат није дужан дати грађанском суду свој записник.

На захтев странке адвокат је дужан дати странци признаницу на новац, хартије од вредности и исправе, што је од ње примио.

§ 22. Адвокат није дужан примити се заступања странке и може је од тога одбити и не наводећи разлога зашто то чини, али је дужан одбити заступање, па и сваки савет, ако је у истој ствари, или у ствари која је с њом у вези, противну странку заступао или је саветовао у противном интересу, или ако је у таквој ствари раније већ радио као судија, државни тужилац, или јавни бележник. Исто тако не сме у једном и истом правном спору да служи обема странкама или да им даје савете.

Странци, која може платити трошкове заступања, али којој су, по писменој потврди, два адвоката одбила заступање, адвоката ће именовати Одбор Адвокатске Коморе. Овај адвокат биће дужан примити се заступања,

ако га у томе не спречава, који од разлога споменутих у првом ставу.

Уз ограничење назначено у првом ставу, адвокат је дужан примити се заступања странке којој се по закону има дати заступник сиромашних.

§ 23. Адвокат је дужан радити на повереном му послу док траје овлашћење и одговара странци, ако га не изврши. Адвокат је овлашћен отказати својој странци заступање, но мора је заступати још тридесет дана после достављеног јој отказа, у колико треба да је заштити од штетних правних последица.

Странка може у свако доба опозвати пуномоћство дато адвокату.

Ако странка умре, адвокат је дужан, и онда када му пуномоћство гласи и на име наследника, извести о пуномоћству познате му наследнике, или ако су наследници непознати, власт за расправу наслеђа, а до даље наредбе наследника или власти, учинити све што је потребно за очување права наследника. Властан је ипак отказати пуномоћство и наследницима.

Адвокат не може отказати заступање које му је поверено од Одбора Адвокатске Коморе у смислу § 22. става 2. и 3.

Адвокат је дужан лично потписати сваки акт дат суду или другој којој власти, као и сваки примерак тога акта. Забрањено је адвокату да ставља свој потпис на акта, који нису из његове канцеларије.

§ 24. Ако престане заступање, адвокат је дужан странци на њезин захтев, издати све њезине списе и исправе, но ако му трошкови заступања нису измирени, властан је, о трошку странке, сачинити и задржати преписе свих списа, који су му потребни за доказивање трошкова.

Адвокат није дужан да изда странци нове списа (концепте), писма, која му је странка писала, доказе о издацима, што их је за странку чинио у пословима, у којима ју је заступао, а она му их још није наплатила. Ако странка захтева, мора јој о њеном трошку издати преписе таквих списа и исправе. Ова дужност, као и дужност чувања списа и исправе, престаје за пет година, рачунајући од дана, кога је заступање у том послу престало.

Ако адвокат после престанка заступања, позове странку да узме своје списе и исправе, а странка их не узме, дужност чувања списа и исправе престаје после шест месеци од дана позива.

У таквом случају, адвокат је овлашћен, да списе и исправе положи редовном суду, на одговорност и трошак странке.

Адвокат није дужан вратити странци пуномоћство но странка је власна захтевати да се опозивање забележи на самом пуномоћству.

§ 25. Адвокат је овлашћен, да одреди другога адвоката себи за заменика, када је лично спречен. Ако је спречен за дуже време или мора дуже времена да одсуствује, дужан ће бити да заменика пријави Одбору Адвокатске Коморе.

Адвокату није потребно одобрење одсуства.

Адвокат је одговоран за награду и трошкове адвоката заменика, а ако се они од њега не би могли наплатити, одговорна је сама странка, изузев случаја, ако је она награду и трошкове већ платила адвокату.

§ 26. У расправама пред судовима, властима и корпорацијама, адвоката може заменити адвокатски приправник, који је код њега у вежби, а који се има легитимисати уверењем Одбора Адвокатске Коморе.

Приправник може заступати код Апелационог Суда, тек кад положи адвокатски испит. Код Касационог Суда, Државног Савета и Уцравних Судова, може заступати само адвокат.

Адвокат при извршењима може заступати и други чиновник његове канцеларије, по његовом оплашћењу.

У свима случајевима замене адвокат носи одговорност за рад заменика.

§ 27. Адвокат је овлашћен да уговори награду за свој труд, но не сме поверене му ствар ни целу ни један део њен прекупити. За ваљаност погодбе потребна је писмена исправа, у којој има бити назначен износ награде, начин плаћања награде, износ примљеног преддијума, и нарочито речено, да се погодба односи само на награду, а не и на трошкове.

Ако адвокат, својом кривицом не доврши предузети посао, погодба о награди сматраће се да не вреди. Странци је слободно да редовним правним путем тражи сразмерно смањење уговорене награде:

а) кад се сама ствар или заступање сврши услед непредвиђеног случаја;

б) кад странка одузме овлашћење услед погрешке адвоката, за коју је Дисциплински Суд изрекао казну.

Осем случаја из § 22, последњег става, адвокат није дужан бесплатно заступити.

Заступника сиромашних допушта суд или она власт пред коју ствар спада, и именује га Одбор Адвокатске Коморе.

Ако странка дође до могућности да плати, заступник сиромашних има право захтевати од ње награду.

Адвокат, кога суд именује заступником

странке, има право тражити од странке наплату трошкова.

§ 28. Министар Правде, по саслушању Адвокатских Комора и Апелационих Судова, одредиће правилником висину награде за оне послове адвоката у судском поступку, који по својој једноставности и природи допуштају просечну оцену.

Ово одређивање може бити различито, за разна места и мења се променом прилика.

Правилником одређене награде примењиваће се на случај, кад награда није уговорена унапред.

§ 29. Где нема погодбе, за висину награде, која припада адвокату за његов посао, труд и губитак времена вреде одредбе Општег Грађанског Законика.

Адвокат је овлашћен тужити странку ради наплате своје награде и трошкова без претходног судског одмеравања. И адвокат и странке могу све дотле, док таква тужба није поднесена, тражити одмерење адвокатске награде и трошкова, који су настали из заступања пред судом, код онога суда, код кога је ствар расправљена у првом степену.

Ако странка тражи одмерење, адвокату ће се наложити да у одређеном року поднесе рачун о својој награди и трошковима, јер ће се иначе награда и трошкови одмерити на основу података, које странка изнесе, а адвокат губи право на накнаду трошкова посебне парнице, односно оних послова, који су услед његовог нехата при одмеравању нису имали у виду.

За овај поступак вреде начела поступка за неспорне ствари. Одлуком има се решити и питање, да ли су послови које је адвокат извршио, били потребни за правилно заступање и у колико су они иначе оправдани, с погледом на саму ствар и постојеће прилике. Против такве одлуке имају странке право жалбе надлежном суду другог степена. Даљи правни лек није допуштен.

Награда и издаци које је адвокат тражио зато, што је било нужно његово учествовање код поступка ради одмерења, имају се такође одмерити. У погледу дужности странке да накнади ове трошкове, имају се применити начела о парничним трошковима из Законика о поступку судском у грађанским парницама.

За рад у кривичним пословима вреде одредбе Законика о Кривичном судском поступку.

Ако је поведен поступак за одмерење, тужба ће се моћи подићи тек онда, кад се потпуно доврши поступак за одмерење.

Адвокат и странка могу се обратити Одбору Адвокатске Коморе, да спор о траж-

бини адвоката мирним путем реши. Поравнања склопљена пред Одбором Адвокатске Коморе, о тражбинама адвоката против његове странке, из одношаја заступања, извршена су у смислу грађанског парничног поступка. Ако се странка са адвокатом пред Одбором Адвокатске Коморе не поравна, Одбор не може решити спор о награди ни као избрани суд.

§ 30. Адвокат је овлашћен да задржи папире од вредности које је поводом заступања примио за своју странку, као и готовину, коју је његова странка положила али која је за њу примљена, ако је то потребно за покриће његових награда и трошкова, но при том је дужан да се са својом странком обрачуна, и то, ако су примљени већи износи, без одлагања, а иначе, у обичајном времену или најкасније концем календарске године.

Ово задржавање није допуштено, ако је у противности с овлашћењем, што га је странка дала пре предаје или приликом предаје, или с обавезом примљеном од адвоката, да ће с папирима од вредности или с новцима поступати на одређен начин. Ако се над имовином странке отвори стечај или ако странка и сама обустави плаћање, неће бити сметње задржавању ни онда, ако је странка дала адвокату унуство, или се адвокат обавезао, да ће с папирима од вредности, или с новцима, поступати на одређени начин; као ни онда, ако је адвокат сазнао тек после пријема предмета, пошто је примио обавезу, да је стечај отворен или да је плаћање обустављено.

Адвокат је овлашћен, а на захтев странке дужан, положити код суда готовину и папире од вредности, на којима хоће да врши право задржања. За своје тражбине, на име награде и трошкова, адвокат има законско заложно право на папирима од вредности и новцу код суда положеним.

Под папирима од вредности разумевају се овде и уложне књижице и признанице о оставама код новчанх завода.

§ 31. Парнични трошкови, који се досуђује странци од противне странке, припадају адвокату, који је странку заступао, а не самој странци, ако његови трошкови нису већ подмирени.

На захтев адвоката, суд ће, кад досуђује трошкове, изрећи да ће противна странка испунити ову своју обавезу односно трошкова онда, ако их плати лично адвокату.

§ 32. У својој властитој правној ствари, адвокат има право тражити од противне странке, да му накнади награду и трошкове, који би припадали опуномоћеном адвокату.

Тужбе из одношаја заступања може адвокат у сваком случају поднети код суда, у чијем се подручју налази његова канцеларија.

§ 33. Ко врши адвокатуру не може уједно:

а) вршити, с платом, државну или другу коју јавну или приватну службу, осем службе хонорарног професора Универзитета или наставника стручних школа;

б) бавити се занимањем, које се не слаже с положајем, угледом, чашћу или независношћу адвоката.

У таквим случајевима Одбор Адвокатске Коморе позваће дотичног адвоката, да у одређеном року напусти занимање, које се не слаже с адвокатуром, па, ако се адвокат томе позиву не одазове, донеће одлуку да се он избрише из именика адвоката.

Против одлуке Одбора према горњим одредбама о брисању адвоката из именика адвоката, може се поднети правни лек наведен у § 6. ставу четвртм.

§ 34. Адвокату је допуштено да себи избере и промени седиште своје канцеларије, но своје пресељење има три месеца унапред пријавити. Одбору Адвокатске Коморе којој припада, а ако прелази у другу Комору и Одбору ове.

Одбор прве Коморе обзнаниће пријаву огласом у „Службеним Новинама“.

Ако адвокат, који намерава да се пресели, именује у досадашњем месту своје канцеларије преузимаача (заменика), може му Одбор Адвокатске Коморе скратити тромесечни рок. Оповозели адвокат пријаву пресељења, или промени место, куда је хтео да се пресели, о томе ће се пријава учинити и обзнанити на исти начин, али се у овом последњем случају, тромесечни рок има рачунати, од дана прве пријаве.

Одбор, у чијем је подручју дотадашње седиште адвокатске канцеларије, може дозволити и продужење рока за пресељење.

Пресељење у опсегу истога првостепеног суда не треба обзнанити. Одбор Коморе може у том случају скратити тромесечни рок и онда, ако адвокат не именује преузимаача (заменика).

Ако би постојали разлози, са којих се упис може ускратити или одгодити, Комора новог седишта адвокатског, поступиће по пријави пресељења онако, као што се у том случају поступа с првом молбом за упис у именик адвоката.

Одбор новог уредовног седишта има о упису обавестити Министра Правде, Касациони Суд и надлежни Апелациони Суд и Одбор пређашњег уредовног седишта, а овај ће на то одредити брисање из именика адвоката.

Адвокатска Комора, на подручје које се адвокат намерава преселити, може захтевати прописну пристојбу, која се одређује по-словником Коморе.

§ 36. Одредбе овог одељка о правима и дужностима адвоката код заступања и саветовања странака као и узгредних послова, примениће се и на адвокатске приправнике.

IV ОДЕЉАК

Престанак адвокатуре

§ 37. Право на вршење адвокатуре престаје:

а) губитком држављанства или правне способности, затим отварањем стечаја над имовином адвоката, као и у случају одлуке суда да се стечај не отвори зато, што имовина адвоката није довољна да се покрију трошкови стечајног поступка;

б) брисањем из именика адвоката по § 33.;

в) казненом осудом која има за последицу губитак адвокатуре; и

г) одрицањем.

Док против адвоката тече дисциплински поступак, или док му је адвокатура обустављена, може се адвокат одрећи адвокатуре само с пристанком Одбора. У том случају, може се одрицање прихватити само онда, ако се адвокат уједно изрично одрекне права да тражи поновни упис. Код дисциплинске расправе може адвокат и пред Дисциплинским Већем изјавити да се одриче адвокатуре и Дисциплинско Веће може одрицање прихватити.

У колико право за вршење адвокатуре престаје услед дисциплинске пресуде, одређују прописи о дисциплинском поступку.

По молби за поновни упис решава се по прописима I одељка овога закона.

V. ОДЕЉАК

Адвокатска Комора

§ 38. У Краљевини Срба, Хрвата и Словенаца образоваће се онолико Адвокатских Комора, колико буде потребно, а најмање онолико, колико има Апелационих Судова.

Министар Правде може по пристанку интересованих Комора, променити подручја и образовати нове Коморе.

Адвокатска Комора састоји се из целокупног броја адвоката уписаних у именик Адвокатске Коморе.

§ 39. Адвокатска Комора има да чува углед, част и права адвокатског staleжа, и да пази на то, да адвокати врше своју дужност. Своје послове Комора обавља непосредно у Скупштинама, а посредно у своме Одбору.

Службени језик Коморе је државни.

§ 40. Председник, заменик председника и чланови Одбора бирају се гласачким листићима између чланова Коморе. Изабраним сматра се онај, који је добио више од половине даних гласова. При том се броје и празни листићи.

Не постигне ли се апсолутна већина првим гласањем, обавиће се ужи избор између оних, који су код првог гласања добили највише гласова.

У ужи избор имају се узети увек два пута онолика лица, колико их ваља изабрати. Ако је за више особа дат једнаки број листића, одлучује коцка (жреб), који ће од њих доћи у ужи избор. Ништаван је сваки глас, који је код овога бирања пао на лице, које није било узето у ужи избор. Ако код ужега избора буде број гласова једнак, одлучиће коцка.

§ 41. Сваки је члан Адвокатске Коморе дужан да се прими избора у Одбор Адвокатске Коморе, но по одслуженом времену за једну периоду, може одбити поновни избор за идућу периоду.

Да ли се може избор одбити и из других разлога, о том одлучује коначно Скупштина.

Ако неко неће да се прими или да настави службу и онда, када се покаже, да за то нема довољних разлога, биће кажњен новчано од 50 до 300 динара, изгубиће активно и пасивно право избора у Адвокатској Комори (§ 44. став 1. сл. в.) за време које се има одмах одредити, против ове одлуке нема правног лека.

Новчана казна припада благајни Коморе. У погледу наплате и употребе ове казне, вреде прописи о дисциплинским казнама.

§ 42. Председник, заменик председника и чланови Одбора бирају се на три године, али ће и по истеку тога времена, или, ако се одрекну службе, наставити свој рад до новог избора. Кад прође време њихове службе, могу опет бити изабрани. Ако који члан иступи пре, него што му је истекло време службе, за преостало време извршиће се накнадни избор, ако је то потребно.

Председник и заменик председника чланови су Одбора. Одбор доноси своје одлуке апсолутном већином гласова. За ваљаност одлуке треба да је присутно најмање половина чланова. Резултат избора пријавиће се Министарству Правде, Касационом и Апелационом Суду.

§ 43. Председник заступа Комору према другима и председава у Скупштини и Одбору, а када је спречен, замењује га његов заменик.

Осим вршења послова, који му припадају

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

већ у својству председника, у његов круг рада спада :

а) да покуша изравнати несугласице, које су из пословног одношаја настале између чланова Коморе и адвоката и адвокатских приправника. Ради тога, он може позвати и саслушати странке и оне чланове Коморе који би могли успешно посредовати;

б) да, у случају потребе, опомене чланове Коморе и адвокатске приправнике на њихово понашање;

в) да pazi на то да Комора не прекорачи у закону јој прописани круг рада.

§ 44. У надлежност Скупштине Адвокатске Коморе спадају ови послови :

а) она израђује пословник себи, Одбору и Дисциплинском Већу;

б) одређује број одборника;

в) бира, по пословнику, председништво и Одбор Коморе, Дисциплинско Веће, заступника Коморе, адвокатске судије (Х одељак) и оне адвокате, који ће бити чланови Испитног Одбора (§ 13.) доноси одлуку у случајима (§ 41.) став други и § 63. став други, и изриче казне по § 41. став трећи и § 63. став трећи;

г) решава о прорачуну доходака и изда- така Коморе и Одбора, одређује улоге чланова, испитује и одобрава коморине и одборове рачуне;

д) одлучује о наплати уписнине, која се има употребити на добротворне установе Коморе;

е) одређује правила према којима се казне по §§ 55., став други сл. б) и 56. став први сл. б) имају употребити на добротворне установе адвокатског staleжа;

ж) одређује да се један део прихода Коморе употреби на добротворне циљеве адвокатског staleжа и решава о установама које томе имају да служе;

з) доноси одлуке о издржавању изнемоглих адвоката и адвокатских приправника, њихових удовица и сирочади, и одређује приносе чланова, који ће се на то употребити;

и) подноси предлоге и изјављује о законским предлозима своје мишљење, извештава о стању правосуђа и управе и износи своје примедбе и жеље у погледу њих, и

о) предлаже да се промене подручја постојећих Адвокатских Комора и да се створе нове Коморе.

Пословници Коморе, Одбора и Дисциплинског Већа имају се поднети Министру Правде на одобрење.

§ 45. У надлежност Одбора спада напосе:

а) да води именик адвоката и решава о упису у тај именик (§ 6. и 7.);

б) да води именик адвокатских приправника, потврђује им адвокатску вежбу и издаје им уверења;

в) да извршује одлуке скупштинске;

г) да врши економске послове Коморе, наплаћује годишње приносе, уписнине и прописне пристојбе извршним путем.

Одлуке Одбора о приносима и пристојбама који се имају платити Комори, смаграју се за исправе које су извршене у смислу закона о извршењу;

д) да општи с властима и с лицима, која нису у вези с Коморама;

е) да даје мишљење о величини награда адвоката, особито на молбу судова, и да настоји, да се спорови о таквим захтевима мирним путем расправљају (§ 29. став седми);

ж) да именује привремено заменике, ако је који адвокат болестан или одсутан, а није себи одредио заменика, и да именује преузимаача адвокатске канцеларије, када адвокат буде избрисан из именика или када му се обустави адвокатура. Предлози адвоката или његове родбине у погледу лица заменика, односно преузимаача канцеларије, уважиће се по могућству, ако није случај брисања адвоката из именика дисциплинским путем или обуставе адвокатуре. Заменик и преузимаач канцеларије имају иста заступничка права као и сам адвокат;

з) да допушта, именује и уклања заступнике (§ 22. став други, и § 27. став четврти);

и) да сазива Скупштину Адвокатске Коморе, по пословнику. Одбор је дужан сазвати Скупштину, ако то затражи једна трећина чланова Коморе;

о) да се жали Управном Суду и Државном Савету против одлука управних власти, којима се сужава адвокатима признати круг рада;

п) да подноси представке, мишљења и предлоге, које се тичу адвокатуре, управе и правосуђа;

р) да надзирава адвокате и адвокатске приправнике, и да изриче према њима казне до 1.000 динара, ако се не би одазвали његовим наредбама. За наплату и употребу казне вреде прописи о дисциплинским казнама;

с) да именује изасланике у савез Комора;

т) да pazi да нико не врши бесправно адвокатске послове и да таква лица оптужује; и

у) да бира из своје средине три члана и толико заменика, које ће имати да суде кривице из § 55. овог закона.

Почетком сваке године Одбор ће објавити имена и седиште свих адвоката свога подручја.

(Свршиће се)

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Др. Виктор Е. Пардес

БРАНИЛАЦ

превео

МИЛОРАД АНТОНОВИЋ

АДВОКАТ

Већ сама реч бранилац садржи у себи нечег мушког, борбеног, нечег што нехотице човека придобија. Помишља се на борбу и опасност, на угроженога и некога, који стоји уз њега верно и одлучно. Да ли је у питању опсађена тврђава или човек, коме прети казна судском осудом, смисао остаје исти: треба отклонити несрећу.

Није стога чудо, што браниоцу у судској сали припадају симпатије најбољих. Може гомила из садизма, радозналости и свирепе сатисфакције уживати у невољи оптуженога, али само на њене човечанске осећаје бранилац апелује. Осећај освете, етичког бунта занеми, када се у злочинцу види несрећник, који се налази у канџама земаљске правде и када се помисли на његову судбину.

Ма какво позитивно гледиште да се заузме према превенцији злочина, ипак свако изрицање и извршење пресуде изазива сажалење. Зар није већ казна сам претрес, саслушање оптуженога, доказни поступак и страшно чекање резултата, и то казна, коју закон не признаје за такву, нити је узима у обзир.

Државни тужилац може у својим процесима имати успеха, али лаворике никада неће постићи. Нити ће он узбудити душу слушаоца, нити доћи у контакт са њом, и са оним што у нама представља истинско човечанско осећање. Могу му разум и увиђавност дати за право, али срце никада.

Срца ће освојити и потрести бранилац и то нарочити бранилац за нарочити случај. Јер сваки случај тражи свога браниоца, њему конгенијалног, такође адекватног, као што модел тражи за себе предестинираног сликара.

Наравно да је и овај идеал од свога остварења понајчешће толико удаљен, као што је то обично случај са идеалима. Изузев ове срећне случајеве, где се доживљује овај оваплоћени бранилачки идеал, у свакодневном животу има само више или мање успешних представника једног трезвеног позива са различним степенима талента, искуства, рутине и среће, одушевљењем позива и његовог доцнијег наличја: огорчења и скепсиса, са разликом у гледиштима и омиљености, као и да ли је дотични бранилац у моди, јер то важи за њега као и за глумца, певача, политичара и спортисту или ма какву

славну личност нашег урбаног времена. И најзад са оним особитим нијансама личног својства, технике и дејства, које произлазе из конкретне личности.

Штета што не може да се огледа читав низ бранилаца на истом случају, истом претресу и истом одбранбеном говору. Битне разлике уочиле би се одмах, као год кад се разни глумци гледају у истој улози, или се упореде портрети исте личности рађени од разних сликара. Много би се оштрије схватили појединачни типови, који су из праксе познати.

Међу њима налазимо реалног, трезвеног правника, који савесно све скупља, што правнички и фактички говори за његовог клијента. Оно што он износи, увек је основано. Никад не заноси, али остаје запажен. Друкчије софиста, који у окретној дијалектици све привидно сигурно, чињенице као и идеје, рашчлањује, детаљише и тумачи како он хоће, стварајући од извесности неизвесности, од смисла двомисленост. Нема ничега, што он неће покушати да докаже, и то са толико више говорљивости, у колико мање и он сам у то верује.

Духовити конферансије неће ништа да докаже; он само ћаска веома занимљиво о процесној теми, и то са више духа него ли познавања ствари. Он ствара изреке, афоризме, игре речи, до душе све занимљиво, али од малога значаја. Његова одбрана је увек један интересантан интермецо, у неку руку једна нумера за себе. Страсно у народном стилу износи он све, што тишти његовог клијента и људе око њега. Слушаоци ни са једним нису тако сагласни као са њиме: јер им изгледа као да један од њих и за њих говори.

Има говорника који се претежно труде да ражалосте. Циљ им је увек исти, да изазову сузе. И тачно, када се говорник од силне ганутости и узбуђења загрдне, „тада ни једно око не остаде суво...“

Његов контраст, хуморист, разматра ствар с веселе стране. Он пледира хумор, уноси у своју одбрану веселе црте, па ако је успео да изазове само осмех, он је ипак смањно мало озбиљност ствари. А насмејана правда у пола је разоружана.

Ту је и колерик који виче, уљудни бра-

нилац који љубазно и одмерено говори, скромни, који увек муца, и онај по званичној дужности који без икаквог осећаја издекламује стереотипне речи.

Сви они воде борбу сваки на свој начин противу тежине аргумената и доказних средстава оптужбе, покушавајући да је обеснаже, оборе, у најмању руку да је ублаже. То је процесуални уређени турнир две странке.

Па ипак је, ма како то звучило парадоксално, прави бранилац само онај, који се не бори противу оптужбе, већ својом личношћу, речју и излагањем ствари доведе у такву светлост, да оптужби и систему коме она припада одузме у срцима и осећајима сваки основ.

Он онима, којима говори разјашњава сву узалудност једнога чина, који причињавањем бола и срама хоће да уништи зло, зло које принудно потиче из недостатка данашњег друштвеног уређења, ускодебајући у њима поузданост суђења човека њима подобног.

То је бранилац, који излази из старог оквира, уносећи једну нову атмосферу, који је више тужилац него бранилац и једновремено весник истине. Он побуђује људе у талару, да га слушају пре него што донесу пресуду, и да они — ма и за један тренутак — другим очима виде своју службу и од тога у њихове се душе увуче бојазан пред вечном правдом.

СУДСКА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРАКСА

Примена и тумачење разних закона.

I.

Поступак око утврђивања чиновничког положаја.

За поступак око утврђивања чиновничког положаја закон о чиновницима нема специјалног прописа. На тај поступак кад пређе код Државног Савета по чл. 63. ур. о посл. реду у Државном Савету примењује се грађански судски поступак покрајине којој чиновник припада. Примењивање поступка биће „аналогно“ по тексту уредбе.

Ово није правилно а у суштини иде и против духа нових закона, и оних побуда због којих се нови закони у опште доносе (дакле против и Ratio legis и occasio legis), јер жеља је законодавца да се што више, управо где год се може, иде колико на укидање старих провинцијских закона толико на завођење *једнообразне* праксе. Ако се при примени новог зак. о чиновницима за сваку покрајину мора узети процедура тамошњег грађанског суд. поступка, — онда тај разнолики формални закон може учинити илузорним примену па и егзистенцију материјалног закона.

Наше је мишљење да се закон о чиновницима као чисто административни закон у својој примени не сме саображавати принципима формалног закона грађанско-правне природе у коме влада начело формалне истине и начело диспозиције, јер ту немамо спорове већ један јавно-правни интерес.

У постављеном питању јасно је да утврђивање чиновничког положаја није процес у коме је држава једна страна, а чиновник

у питању друга. На против и држава и чиновник у питању јесу исто за административну процедуру утврђивања правог чиновничког положаја. Обоје имају дужност и право да траже и изналазе истину, и то не истину формалну, већ чак и нешто више него и саму материјалну истину. Они имају да изнађу математичку тачност т. ј. ону највишу математичку истину једним административним путем за кога правила нема ван чиновничког закона. Доказ на кога се има засновати однос и правило мора бити јавна исправа и докле год је потреба за изналажењем истине дотле се доказ може допринесити. Једино ограничење за чиновника био је чл. 227. зак. о чин., којим је он био везан за рок у коме је он морао поднети своје доказе за опште разврставање чиновника затеклих се у служби у време доношења закона. Но и овај пропис не сме се тумачити екстензивно, тако да накнадно поднети доказ не даје право на исправку непотпуно утврђеног положаја, јер право није застарело, а пропуштење рока није угасило само право. Не сме се никад при овоме сметнути с ума да овде није спор већ административна радња, која се у јавном интересу мора увек исправити кад год се укаже потреба.

Дакле, природа саме радње јесте административна радња, а не спор између државе и чиновника у питању који се у јавно-правном интересу сустичу на једном истом послу. За исправку административне радње нема рока, оно се исправља увек кад год се приметити.

Ако се ипак деси да се чиновнику призна више но што стварно има право, — то онда

имамо случај административне погрешке где и држава и чиновник у питању имају право и дужност да траже ревизију целокупне претходне радње. На овом се случају види да примена грађанског судског поступка на закон о чиновницима није могућа. Код примене поступка ревизија би била немогућа, међутим природа саме ствари је захтева. Пракса је добро решила ту ствар, и што је најинтересантније, решење чисто административним путем, у духу правичности и математичке истине потекло је прво од чисто административних тела. Министар Војни кад је приметио да су извесни административни службеници распоређени погрешно у њину корист, исправио је сам распоређења. Министар Правде је такође имао случај да је *ex officio* сам исправио разврставање једног београдског судије и без његовог пристанка и захтева. Овака административна исправка ништа раније разврставање од самог свог почетка и поставља на праву основицу чиновнички положај са стеченим правима, што са усвајањем формалног поступка не би било могуће чиме би се само признало да је формализам у администрацији изнад математичке истине.

II

Расписи Госгодини Министра Правде.

Потреба администрирања изазива распис, чија правна природа не сме прећи опсег административног пута, издатог ради практичних циљева администрације: лакшег, бржег, једнообразног поступања. Покоривање распису, управо једнообразна примена расписа може бити обавезна ако је у домену административног вршења службе али не повлачи за собом апсолутно разрешење од одговорности чиновника ако је било штете од примене.

Раније, у младој Србији, оскудној у спремним чиновницима, налазили смо расписе који су били прави упуту за администрирање и разумевање закона¹⁾. Како су министри бивали ауторитети, то је према вештини ауторитета распис имао већу или мању моралну снагу. Тако је се дошло дотле да је се расписом наређивало државним тужиоцима кад не смеју пропустити да се жале, а судовима и иследним властима како ће се поступити с лицима код којих треба утврдити казнено-правну одговорност, како се имају сматрати Јевреји у духу грађанског закона и берлинског уговора и т. д. По снази ауторитета од кога је произишао, распис је узимао

¹ У војној струци био је строги распис угрожен казном да се молбе и рапорти пишу четири прста одозго на табак, а два прста са стране, табак д не сме да буде крецав.

на себе снагу обавезног тумачења закона, па и самог закона и без обзира на то што садржина расписа није никад могла ни смела имати снагу материјалног и формалног закона, за којим је у истини распис тежио. Најчешће је Министарство Правде издавало оваке расписе и грађански и кривични закони наши пуни су оваких расписа. Као да је се сматрало да то спада у ресор Мин. Правде као и припрема законских пројеката.

У путу традиције ово прекорачење надлежности са расписима одржало се и данас. Ми смо скоро добили распис Г. Министра Правде који прописује услове за важност правих средстава. У распису се ни више ни мање не прописује административна форма правних средстава и налаже да правно средство у коме не би докази били изложени прегледно, не обавезује виши суд да га узме у поступак. Збиља и сувише строга санкција за алкаво или лаконско правно средство! Написати такво правно средство које ће повећати хаос и забуну, које ће вишем суду у место да олакша стварати нове тешкоће у изналажењу материјалне истине, — збиља јесте за осуду и једна хрђава квалификација за писца, али лишити права писца таквог акта само због алкавости и конфузије то није у духу закона. Распис поред тога што није материјално смео улазити у ову ствар, која спада у домен издавања закона и тумачења закона, распис прелази опсег административног пута.

Ну ипак овај значајан распис може имати само ову административну санкцију: државни тужилац или адвокат за очевидно хрђаво написано правно средство у крајњој линији могу само административно (*resp.* дисциплински) одговарати, и ништа више, — но правно средство ма како написано имаће ипак да се оцени по закону у свем обиму и без обзира на забрану и санкцију расписа. Материјална истина и дужност вишег суда да сам улази у ствар не могу спорити са пута који су им позитивни закони указали.

III

Тумачење § 459. грађ. суд. посм.

Ценећи по последицама § 459. грађ. суд. поступка јесте правно средство у „кратком суђењу“¹⁾, али по својој правној природи он то није. У истини то је у кратком поступку оно што је у редовном § 174 истог закона, с том само разликом што је у кратком поступку задржање решења од извршења само привремено док се не обави извињање и на

¹⁾ Тако и д-р Д. Аранђеловић у својој расправи: „Кратко суђење...“ (Правне расправе стр. 94—106 од 1921. године).

рочишту одређеном ad hoc само за извиђање истиности исправе.

Ако се докаже основана сумња у истинитост исправе, онда се претходно задржање продужава, а не одређује редован спор, и тад долази у питање судбина исправе. По § 174 гр. п., који је генералног карактера, и као такав применљив на кратко суђење, предаје се исправа у кривични поступак, у коме, ако се докаже истинитост, решење се пушта у извршење.

Има их који сматрају да се стипулација другог става овог §-а односи на сва задржавања решења од извршења, — но то не може бити тачно, јер се ово изузетно наређење закона мора стриктно тумачити само на случај из ов. §-а.

Спорно је и да ли је исправа о којој је реч јавна и приватна или само приватна. Ми налазимо да може бити само приватна, прво што код јавне исправе не може бити сумње о истинитости, а ако наступи и долази у примену § 174 гр. п.; друго зато што овај пропис долази као логичка последица два прописа пред њим у којима се говори о кратком суђењу по приватним исправама. Менице, које се само у погледу процедуре изједначају са јавним исправама долазе овде, јер оне тиме не губе своју правну природу приватних исправа.

Разлика између овог и § 453. гр. п. јесте у томе, што је овде порицање саме егзистенције правног посла који треба да се утврди исправом, дакле порицање егзистенције аутентичне исправе, а код § 453 је уверавање о егзистенцији саме исправе нашта дужник има право *прво* у сумњи да је дуг платио, а *друго* зато што пре полагања дуга о осуди има право захтевати да му се покаже оригинална исправа коју ће по исплати уништити. У пракси се често дешава да осуђени не признаје истинитост исправе „док се оригинал не покаже“. У овом захтеву је је помешано право из § 453. са правом из § 459. гр. п., но пошто је порицање исправе увек криминал то се оно не сме претпостављати, — и овако *условно* порицање истинитости исправе јесте у суштини само захтев за показивањем оригинала из § 453. гр. п. Одређивати рочиште и у оваквом случају већ би било изигравање кратког суђења о коме је било опширно резе у нашој расправи у Архиву за децембар пр. год.

Бор. А. Милојковић,
судија.

Гарантно писмо као самостална а не јемачка обавеза.

Ж. Л. из Б. тражио је од Београдског Трговачког Суда да одобри забрану на покрет-

ност Е. Т. Б. из Б. за обезбеду суме од 140.000 дин. са интересом и трошковима. За доказ свога потраживања поднео је у овереном препису гарантно писмо Е. Т. Б. које гласи.

Београд, 11. децембар 1924. *Госп. Ж. Л., Б.*

Гарантно писмо № 270.

Част нам је извести Вас, да Вам овим гарантујемо да ће вам Б. Б. д. д. Загреб, исплатити износ од

Динара 140.000.— (сто четрдесет хиљада динара) на дан 1. јула 1925. год.

Овај Вам се износ исплаћује за рачун г. Д. М., М. М. П. и Ј. П., на основу њиховог споразума са Б. Б. од 15. новембра 1924. г. а на име њиховог иступања из ортачког односа са Б. Б., који се однос темељи на уговору од 3. маја 1923. год.

За случај да вам Б. Б. горњи износ о року не исплати, ми се овим обавезујемо да Вам исти исплатимо.

Ово гарантно писмо важи само за Вас, и нико се други сем Вас не може истим служити.

С поштовањем Е. Т. Б. (два потписа).*

Београдски Трговачки Суд решењем Бр. 29209 од 15 јула 1925 год. *одобрио* је забрану на покретност дужника Е. Т. Б. за обезбеду тражене суме са интересом и трошковима, сматрајући да је поднетим гарантним писмом у овереном препису доказана обавеза дужника а прошлим роком опасност тражбине.

Но, по жалби дужника, који је поднео уз ову и два писма Б. Б., којима му наређује да не изврши исплату гарантног писма, пошто уговор о разортачењу није у потпуности извршен, Касациони Суд, примедбама свог II одељења Бр. 9971 од 10 новембра 1925 год., *поишишио* је решење Београдског Трговачког Суда Бр. 29209 од 15 јула 1925 год. са следећих разлога:

„Јер је ради доношења правилног решења по овом предмету потребно да суд у смислу § 323. а. грађ. суд. пост. оцени наводе жалбачеве у жалби Бр. 32226, као и прилоге које је у истој као нове доказе поднео, па обзиром на ту оцену донесе своју одлуку.“

Београоски Трговачки Суд усвојио је ове примедбе Касационог Суда и, по оцени поднетих навода и доказа у жалби Бр. 32226, решењем Бр. 45341 од 22 марта 1926 год. нашао је:

„Да гарантно писмо од 11. децембра 1924. год. Бр. 270 приложено у акту тражења забране није доказ у смислу § 377, грађ. суд. пост., да се на основу тога има одобрити забрана, јер молилац није поднео доказе да су наступили услови предвиђени у истом

на основу којих би наступила обавеза Е. Б. Ово гарантно писмо није самостална обавеза банчина већ је обична јемачка обавеза из § 829. грађ. зак., јер је везана за испуњење односно неиспуњењем обавеза Б. Б. за које је Е. Б. издала јемство. Ти услови који треба да се испуне па да наступи обавеза Е. Б. су ови: прво да поверилац претходно тражи наплату од главног дужника до рока који је предвиђен као дан кад наступа њена обавеза; друго да поверилац докаже да је Б. Б. д. д. била у немогућности да плати своју обавезу, или да је из оправданих разлога одбила ово плаћање; треће из самог гарантног писма види се да је извршење плаћања по њему базирано на споразуму између Б. Б. и означених лица у њему о чему је и поверилац био извештен из саме садржине писма, према чему обавеза Е. Б. зависи од регулисања односа између Б. Б. и ових лица, молилац није поднео доказе да су ови односи регулисани; шта више четврто, из приложених у жалби писама од 22. јуна и 3. јула 1925. год. види се да је Б. Б. известила Е. Б. да не плаћа овај гарантни дуг док молилац Л. и остали не одговоре својим обавезама по уговору.

Како сви ови услови нису испуњени, молилац није доказао да је наступила обавеза Е. Т. Б., те се по § 178. грађ. суд. пост. има одбити од тражења као недоказаног.

Стога је потражиоца Ж. Л. одбио од тражење забране.

На ово решење Београдског Трговачког Суда изјавио је жалбу потражилац забране. Касациони Суд, у свом II одељењу, примедбама Бр. 5174 од 9. јуна 1926. год. *донио* је решење Београдског Трг. Суда Бр. 45341 од 22. марта 1926. год. са следећим разлогом:

„Е. Т. Б. у гарантном писму од 11. децембра, 1924. год., чији је оверен препис потражилац забране поднео у акту тражења исте, обавезала се потражиоцу, да ће му суму од 140.000 дин. исплатити, ако му исти износ не исплати Б. Б.

Таква обавеза Е. Т. Б. није обична јемачка обавеза из § 829. грађ. зак., која је везана за истуњење или неиспуњење обавеза Б. Б. за коју је јемство дала, као што је суд погрешно узео, већ таква обавеза Е. Т. Б. преставља пријем туђе обавезе — дуга, с тим да ће га она исплатити, ако га о року не исплати Б. Б. С обзиром на напред изложено, а пошто је обавеза Е. Т. Б. чиста и јасна, погрешно је суд што је потражиоца забране одбио од тражења зато, што није поднео доказе о томе, да је Б. Б. била у немогућности да дуг о року плати, пошто

поверилац није дужан то доказати, већ је одлуку по овоме требало донети имајући у виду прописе §§ 398. и 399. грађ. суд. пост.“

Усвајајући предње примедбе Касационог Суда, Београдски Трговачки Суд решењем Бр. 29920 од 15. јуна 1926. год. *одобрио* је забрану на покретност Е. Т. Б., издаваоца напред цитираног гарантног писма, за обезбеду тражене суме.

Примедбе Касационог Суда Бр. 5174 од 9. јуна о. г. су сувише јасно стилизоване, да им није потребан никакав коментар. Из њих следеће, да *гарантно писмо, које садржи клаузулу стилизовану у четвртој одељку напред цитираног гарантног писма № 270, представља пријем туђе обавезе — дуга, дакле самосталну обавезу издаваоца гарантног писма, а не јемачку обавезу из § 829. грађ. зак.*

Бора Атанацковић,
адвокат.

Један типичан случај неизвршења судске одлуке.

У прошлом броју „Бранича“, а под насловом „Аномалије нашег егзекутивног законодавства“, изложили смо како је *de lege lata* извршење наших судских одлука на целој државној територији неспроводљиво, и да је према томе хитно потребно легислативним путем обезбедити узајамну правну помоћ у нашој држави, не чекајући унификацију егзекутивног законодавства. Колико је ово тачно, доказује нам — поред многобројних других таквих конкретних случајева — и једно решење Суда Општине Вароши Никшићи као надлежне извршне власти, које због своје карактеристичности доносимо овде у целини:

„Суд Општине Вароши Никшићи
Бр. 42 Арх. Оз. VI/925/34.
Никшићи, 23. Јануара 1925. год.

Решење од 23. јануара 1925. год. Суда Општине Вароши Никшићи донесено по послу извршења осуде Котарског Суда у Сарајеву Бр. 1254/23 од 26. октобра 1923. год.

Решавали су: председник Суда Милан Контић, деловођа: Данило Додеровић, кметови: Грујица Новаковић, Ђорђе Вучковић.

По прегледу односних списа Суд Општине Вароши Никшићи РЕШАВА: да се осуда Котарског Суда у Сарајеву од 26. октобра 1923. год. Бр. 1254/23 заједно са одлуком Суда од 15. новембра 1924. год. Бр. 1874/24 и осталим списима упућена овоме Суду ради извршења у послу тужиоца Н. Н. из Сарајева противу туженога Н. Н. из Никшића поврати неудовољена Котарском Суду у Сарајеву као замолбеном Суду.

РАЗЛОЗИ:

До унификације закона Краљевства С. Х. С. у појединим судским областима важе за судове, сем малих измена, они закони, које су те области још од прије рата наследиле. Тако и на територији докле се простире надлежност Великог Суда у Подгорици судови суде и поступају по законима бивше Краљевине Црне Горе. Сваки акт суда, учињен на темељу закона које друге области, био би на закону неоснован, јер се закони разних судских области чешће пута у велико разликују. Законик о судском поступку у грађанским парницама за Црну Гору разликује се од грађанског судског поступка за Босну и Херцеговину, јер су по нашем грађанском судском поступку извршне власти по варошима општински судови, који послове извршења обављају једино на замолбу заинтересованог лица снабдевена за то прописном општинском таксом а не и на замолницу које власти, пошто општински судови живе од прихода сабраних од својих такса. У конкретном случају замољен је за извршење котарски суд у Сарајеву, и кад је већ овај по тамошњем поступку примио се улоге замолбеног суда, требало је од молитеља наплатити за овај суд општинску таксу и заједно са молбом за извршење послати нам, што котарски суд није учинио и зато овај суд није хтео ни приступити извршењу.

И да је такса у корист овога суда наплаћена, ипак овај суд по прилежећој осуди не би могао приступити извршењу све дотле, док на њу и окружни суд у Никшићу не стави клаузулу зајорку овршности — чл. 220. и 221. грађанског судског поступка, *пошто и судство и извршне власти у Црној Гори а на основу тих законских прописа смањрају пресуде других области ове Краљевине као пресуде иностраних суда.*“

Др. Риналдо Чулић
адвокат

Предузеће грађевина трговачки је посао између подузетника и наручиоца посла само онда, ако је овај наручио грађевину поради своје трговине а не за своју личну потребу

(Одл. IV. одел. К. С. од 2. септембра 1925. год. Бр. 6022.)

„Погрешно је Првостепени Суд, када је тужбу тужиоца А. одбацио као ненадлежном суду поднету, сматрајући да је спор, који из уговора о подизању грађевине произлази, трговачке природе без обзира на карактер занимања уговорача и да је за то надлежан Трговачки Суд. Јер грађевински посао и ако је трговачке природе по тач. 7. § 17. зак. о устрој. трг. суда није увек трговачке природе за обе уговорне стране већ само за оног уговорача, који се као грађевинар редовно занима грађевинарством и подизање грађевине. А за наручиоца грађевине сматраће се трговачким послом само онда, ако је грађевину поручио поради своје трговине, а у овом случају за туженог. Тужени у овом спору и ако је по занимању кожарски трговац, закључио је уговор о подизању грађевине као приватна личност за своју личну употребу, а не ради трговачких спекулација, те за њега ово није трговачки посао. Стога се према њему у овом случају не могу применити прописи трговачког закона, као према трговцу, но само као према приватном лицу па зато је према § 27. грађ. пост. тај суд надлежан за суђење овог спора, у коме се тужени не јавља као трговац.“

Првостепени Суд усвојио је горње примедбе Касационог Суда и огласио се за надлежног за суђење предложенога му спора.

Касациони Суд, по жалби туженога решењем од 3. фебруара 1926. Бр. 954 одобрио је одлуку Прв. Суда.¹⁾ Добра С Петковић, адвокат

¹⁾ Види противну одлуку III одел. Касац. Суда од 2. фебр. 1925. год. Бр. 680 у Бр. 4. „Бранича“ стр. 67 од 1926. год.

ОЦЕНЕ И ПРИКАЗИ

Правилник о издавању и визирању путних исправа за грађане Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца, средно Жив. С. Девичерски. — Ова корисна и практична књижица, потребна, као што се у њеном предговору вели, не само полицијским властима и дипломатским представницима земље на страни, већ и свима приватним лицима, иза-

шла је из штампе и продаје се у свима већим књижарама. Овај правилник, допуњен и таксеним прописима протумачен, има ту практичну страну, да је његово прегледно излагање обухватило све што је важно и корисно за послове издавања и визирања путних исправа. Препоручујемо га топло нашим читаоцима.

РАЗНО

Кнута у судском поступку

За време владавине рускога цара Петра III, који је после краћег периода успешног владања почео губити своју велику популарност, као један од важних државних аката извржена је коренита измена руског кривичног законодавства. На име, Петар III наметнуо је руском Сенату Фридрихов кривични кодекс, којим су замењени стари руски обичаји.

Интересантни су били, али при том ни мало савршени, ти замењени обичаји, или још боље тадашња кривична процедура у Русији. Према њој, окривљени је стављан под ударце кнуте све дотле док не би признао кривицу за коју се сумњичи. Ако би и поред тога он упорно порицао кривицу сматрало је се да је невин и тада би се под ударце кнуте стављао тужилац све док не би порекао оптужбу.

Разне земље, разни обичаји!

С.

БЕЛЕШКЕ

Конгрес адвоката у Француској

Као што смо у прошлом броју објавили у Нанту, у Француској, одржан је од 25. до 28. јуна о. г. V конгрес Француског Националног Савеза Адвоката, на коме су преко својих делегата биле заступљене адвокатске организације свих европских земаља.

Конгрес је испао изванредно лепо. Приређен је био читав низ свечаности. Донет је знатан број важних одлука за адвокатски ред. Нашој земљи указана је нарочита почаст.

О току и раду овог конгреса донећемо у наредном броју извештај нашег делегата г. Боре Поповића, пошто је тај извештај из ове свеске морао изостати због недостатка простора.

С.

Париска предконференција делегата адвокатских удружења

У Паризу је 17. јуна о. г. одржана предконференција делегата адвокатских удружења у циљу проучавања пројекта о оснивању међународне федерације адвоката.

Предконференцији су присуствовали изасланици адвокатских удружења: Француске, Белгије, Швајцарске, Италије, Енглеске, Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца и Бугарске.

Претрес и елаборирање статута и свих претходних питања трајали су 17. и 18. јуна о. г.

Наше је удружење заступао потпредседник г. Љуб. В. Стефановић.

Оснивање Међународног Савеза адвоката питање је најкраћег времена.

Наше ће Удружење приступити Савезу чим се буде основао.

С.

Бриселски конгрес адвоката

У Брислу 10. јула о. г. одржаће се конгрес белгијских адвоката, који ће уједно бити и међународни конгрес, на коме ће се дефинитивно решити питање о оснивању међународног савеза адвоката.

С.

Несхватање дужности

Са жаљењем морамо констатовати, да је одзив наших другова из престонице и унутрашњости на претплату „Бранича“ врло слаб.

Исто тако је слаб и одзив државних установа из ресора Министарства Правде и Министарства Унутрашњих Дела и поред расписа, којима су им надлежни министри најтоплије препоручили наш часопис.

Уредништво поново апелује на свест адвоката, судија и осталих правника, да овај користан и добро уређен часопис потпомгну полагањем дужне претплате. Читаоци, који се још нису претплатили, моле се да то учине одмах.